

УДК: 343.851.5

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series18.2021.36.09>

Сизоненко А. С.

ПРОФІЛАКТИКА ЮВЕНАЛЬНОЇ КРИМІНАЛЬНО ПРОТИПРАВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ПРОВІДНИЙ МІЖНАРОДНИЙ СТАНДАРТ ЗАПОБІГАННЯ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ НЕПОВНОЛІТНІХ

У статті автор розглядає міжнародні стандарти запобігання криміналізації неповнолітніх. Особлива увага приділяється профілактиці ювенальної кримінально протиправної діяльності. Розділяючи думку щодо ширшого залучення громадськості щодо запобігання ювенальній злочинності та ефективної реалізації інституту громадського вихователя, автор наполягає на тому, що не треба нівелювати значенням запобіжної діяльності правоохоронних органів, які також повинні спрямовувати здійснення своїх повноважень на превенцію ювенальної злочинності. Підтримується позиція вчених щодо того, що запобігання злочинності, а особливо запобігання ювенальній злочинності має бути складовою частиною загальнодержавних програм щодо суспільного розвитку в різних сферах життя. Водночас для формування та реалізації таких програм необхідні достатні фінансові ресурси, яких у нашій країні бракує. Через відсутність достатнього обсягу матеріального забезпечення неможливо ефективно здійснювати заходи запобігання злочинності серед дітей шляхом реалізації відповідних загальнодержавних програм. Зазначається, що ювенальні суди та ювенальні судді під час здійснення правосуддя покликані враховувати фізіологічні, психологічні особливості дітей, які притягаються до відповідальності за вчинення правопорушень. Таке особливе відношення до дітей сприятиме виправленню та перевихованню підлітків та подальшому запобігання ювенальній злочинності в державі. Підсумовується, що міжнародно-правовими стандартами запобігання ювенальній злочинності є: позитивна соціалізація дітей; профілактика ювенальної злочинності, створення системи ювенального правосуддя (правосуддя дружнього до дитини).

Ключові слова: міжнародні стандарти, неповнолітніх, ювенальний суд, профілактика, кримінальне правопорушення, запобігання криміналізації.

Ювенальна кримінально протиправна діяльність є достатньо поширеним феноменом, який негативно впливає на загальну кримінологічну картину України. Загальновідомим є той факт, що одним із основних способів попередити кримінальне правопорушення є профілактика суспільно небезпечної поведінки особи, в тому числі – неповнолітньої. Про це свідчать і положення, викладені в міжнародних та європейських нормативно-правових актах та рекомендаціях із відправлення правосуддя у відношенні неповнолітніх осіб. Отже, враховуючи вказане, вважаємо за доцільне зупинитись більш детально на розгляді профілактики ювенальної кримінально протиправної діяльності як провідного міжнародний стандарту запобігання криміналізації неповнолітніх.

Відтак відповідно до п. 24 Керівних принципів запобігання злочинності серед неповнолітніх ООН необхідно розробити і використовувати спеціалізовані програми профілактичного характеру. ООН, ЮНЕСКО, Дитячий фонд ЮНІСЕФ та інші міжнародні організації значну увагу приділяють саме профілактиці негативних явищ у молодіжному середовищі. Чимало зусиль спрямовано на пошук нових чи адаптованих до сучасних умов життя підходів до здійснення профілактики правопорушень серед неповнолітніх [1, с. 382]. Оскільки найефективнішим напрямом превенції є своєчасне усунення криміногенних факторів зовнішнього середовища, а також створення антикриміногенних умов, за наявності яких правопорушник відмовиться від наміру вчинити правопорушення, а саме умов, які ускладнять учинення правопорушень, додадуть ризикованості діям й обмежать вигоду [1, с. 383].

Влучно відмічає Н.С. Юзікова, що суспільство має бути більш зацікавлене в запобіганні злочинів неповнолітніх, ніж у застосуванні заходів кримінально-правового впливу до них [2, с. 115]. Не можна не погодитись з авторкою в тому, що краще запобігати дитячій злочин-

ності, аніж застосовувати до дітей заходи кримінально-правового характеру. У зв'язку із цим у край важливе значення набуває профілактика ювенальної злочинності.

Система профілактики злочинності у цілому та злочинів, що вчиняються неповнолітніми, зокрема в сучасних умовах, має враховувати позитивний досвід, а також нові вимоги суспільства. При цьому слід виходити з такого:

- поєднання державних і суспільних засад, сил і ресурсів такої діяльності;
- здійснення комплексного впливу на особу, середовище, діяльність суб'єктів виховання та профілактики, громадську думку;
- розподіл функцій між окремими учасниками профілактичної діяльності з тим, щоб уникнути дублювання;
- визначення сфери застосування заходів виховання, забезпечення нормальних життєвих умов, соціальної допомоги та власне профілактики, включаючи правові її форми [3, с. 111].

Отже, система профілактики ювенальної злочинності включає декілька аспектів, у тому числі об'єднання державної, суспільної та громадської складових частин, а також поєднання виховної та профілактичної складових, їх комплексного впливу.

Виховну та запобіжну роботу серед молоді проводять ради сприяння родині та школі, батьківські комітети, ради ветеранів війни та праці, громадські вихователі неповнолітніх та ін. Відмітимо, що до основних завдань діяльності вказаних органів, зокрема батьківського комітету, належать: сприяння створенню умов для формування та розвитку особистості учня та його громадянської позиції, становлення учнівського самоврядування; формування загальнолюдської культури і моралі, культури міжетнічних відносин; взаємодія з педагогічним колективом загальноосвітньої установи з питань профілактики правопорушень, бездоглядності та безпритульності серед неповнолітніх учнів; всебічне зміцнення зв'язків між родинами, навчальним закладом і громадськістю з метою встановлення єдності їхнього виховного впливу на дітей; залучення батьківської громадськості до професійної орієнтації учня, позакласної та позашкільної роботи тощо. Крім того, вищезазначені органи мають великі можливості для виявлення неблагополучних сімей, в яких батьки зловживають алкоголем, ведуть аморальний спосіб життя, та вжиття необхідних заходів щодо покращення умов виховання в окремих родинах або звернення до відповідних державних органів [4, с. 313]. Аналогічний чинник запобігання злочинності неповнолітніх наводить А.Ю. Дзюба, який, розглядаючи питання про загальносоціальні заходи запобігання злочинності неповнолітніх як один із напрямів кримінологічної політики ФРН, наголошує на створенні спеціальних служб допомоги учням: бесіди щодо шкоди паління, вживання алкоголю і наркотиків, консультації із приводу статевих стосунків, вирішення конфліктів, допомога тим, хто відстає в навчанні [3, с. 313]. Європейська філософія дружнього відношення до підлітка, який вступив у конфлікт із законом, полягає в залученні якомога більше служб, які здатні позитивно впливати на його поведінку без застосування надмірної репресії [3, с. 96]. Якщо розглядати соціальні служби крізь призму європейських правових стандартів, то необхідно відмітити, що саме вони повинні здійснювати превентивну функцію, виділяючи серед дітей осіб, які мають девіантну поведінку, виховуються в неблагонадійних та неповних родинах, позбавлені батьківської уваги та нормального виховання тощо [5, с. 96].

Окрім того, А.Ю. Дзюба акцентує увагу на тому, що в умовах формування правової держави особлива увага повинна приділятися не лише проблемам захищеності особи правом, її правової інформованості, а й її культурному та трудовому вихованню, розвитку сім'ї. Особливою і досить важливою є специфіка самого процесу сімейного виховання. Досліджуючи сімейне виховання, необхідно, в першу чергу, відмітити його безперервність, тривалість і різнобічність. У цьому сенсі з родиною не може зрівнятися жодний інший виховний інститут [3, с. 114]. Залучення родини до перевиховання неповнолітнього правопорушника, а також спільне відвідування батьками з підлітками спеціальних реабілітаційних курсів дозволить їм швидше досягти мети перевиховання, а також зблизить членів родини [5, с. 98].

О.М. Самойлова зазначає, що одним із дієвих методів участі представників громадськості в запобіганні злочинності неповнолітніх є проведення регулярних рейдів за участі батьків,

вчителів по місцях концентрації підлітків та молоді з метою виявлення місць, в яких можуть виникнути несприятливі умови їх морального виховання, а також усунення або послаблення джерел такого впливу. Особливу увагу слід звертати на перевірку суб'єктів підприємницької діяльності стосовно недопущення порушень правил торгівлі, заборони продажу неповнолітнім тютюнових виробів та спиртних напоїв [4, с. 313]. Таким чином, досягнення бажаних результатів у запобіганні злочинам неповнолітніх уявляється можливим лише за умови налагодження тісної взаємодії державних органів із громадськістю. Очевидною є необхідність активніше залучати до цієї діяльності громадські організації та формування, пересічних громадян, тим самим розвиваючи соціально-правову активність останніх. Не викликає жодного сумніву, що чим більше людей включатиметься в цю роботу, тим успішнішою вона буде [4, с. 313].

Залучення громадськості до роботи з неповнолітніми правопорушниками є одним із шляхів запобігання та протидії сучасній протиправній діяльності, а також можливим варіантом звільнення їх від покарання та його відбування. Цю думку підтверджує створення інституту громадського вихователя, який на сьогодні втратив свою дієвість через недосконалість ювенального кримінального законодавця та зниження відповідальності та громадської позиції суспільства [5, с. 100].

Розділяючи думку щодо ширшого залучення громадськості щодо запобігання ювенальній злочинності та ефективної реалізації інституту громадського вихователя, все ж таки вважаємо, що не треба нівелювати значення запобіжної діяльності правоохоронних органів, які також повинні спрямовувати здійснення своїх повноважень на превенцію ювенальної злочинності.

Разом із тим О.П. Заворіна акцентує увагу на тому, що превентивна діяльність правоохоронних органів та інших органів влади України дещо ізольована від суспільства й часто не може контролювати розвиток кримінальної ситуації у країні. Натомість у більшості розвинутих країн запобігання злочинності є частиною загальнодержавних програм соціального та економічного розвитку [6, с. 153]. Повністю підтримуємо авторку в тому, що запобігання злочинності, а особливо запобігання ювенальній злочинності має бути складовою частиною загальнодержавних програм щодо суспільного розвитку в різних сферах життя. Водночас для формування та реалізації таких програм необхідні достатні фінансові ресурси, яких в нашій країні бракує. Через відсутність достатнього обсягу матеріального забезпечення неможливо ефективно здійснювати заходи запобігання злочинності серед дітей шляхом реалізації відповідних загальнодержавних програм.

Як вірно підкреслює А.О. Йосипів, системи освіти й охорони здоров'я, наукові установи через мізерне фінансування, брак спеціальних кадрів, нерозвинену мережу й матеріально-технічну базу закладів не змогли швидко розробити та впровадити методи і засоби профілактики, діагностики, лікування та реабілітації дітей і підлітків із маргінального середовища [1, с. 384]. А.Ю. Дзюба, дослідивши питання про загально соціальні заходи запобігання злочинності неповнолітніх як один із напрямів кримінологічної політики ФРН, наголошує на використанні принципу субсидіарності, коли основна відповідальність, у тому числі фінансова, покладається на найбільш наближений до неповнолітніх рівень. У Німеччині близько 60% витрат на реалізацію молодіжних програм припадає на комунальний рівень (близько 10% комунального бюджету), 35% – на рівень відповідних земель. Це дає можливість надавати допомогу молоді з урахуванням локальних і регіональних соціально-економічних реалій і потреб [3, с. 113]. Застосування такого принципу субсидіарності щодо реалізації загальносоціальних програм стосовно запобігання ювенальній злочинності уявляється досить перспективним. Такий розподіл фінансових витрат може бути здійснений у нашій державі для підвищення рівня запобігання злочинності серед дітей.

Окреслений підхід до запобігання ювенальної злочинності буде відповідати змісту Рекомендації N Rec (2003) 20 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам «Про нові підходи до злочинності серед неповнолітніх та про значення правосуддя у справах неповнолітніх», відповідно до якого попередження злочинності серед неповнолітніх має плануватися, координуватися і фінансуватися місцевими партнерами, включаючи ключові державні установи: поліцію, служби пробації, соціального забезпечення та у справах неповнолітніх, судові органи,

установи освіти, зайнятості, охорони здоров'я та житлово-комунальні господарства, добровільний та приватний сектор [7]. Для подальшого становлення й розвитку вітчизняної системи профілактики правопорушень серед неповнолітніх, розроблення та впровадження в діяльність суб'єктів цієї профілактики нових ефективних форм і методів слід вивчати й упроваджувати закордонні методичні напрацювання, практичні прийоми в цій сфері, урахувуючи національні особливості, пов'язані з історичним розвитком нашої держави та сучасними трансформаційними процесами, що тривають у всіх сферах суспільного життя [1, с. 389].

Аналіз правових систем і норм розвинених зарубіжних країн із профілактики правопорушень серед дітей доводить, що практично скрізь діє єдина скоординована, цілісна система попередження правопорушень неповнолітніх осіб та притягнення їх до юридичної та інших видів відповідальності. Зусилля всіх державних органів у даному випадку спрямовані на вирішення однієї складної глобальної проблеми, яка набула пріоритетності в усьому світі. Політика Великобританії є яскравим прикладом громадсько-інтегративного підходу профілактики правопорушення неповнолітніх, Франція має яскраво виражені ознаки реституційної моделі, Японія здійснює акцент на ресоціалізації неповнолітніх. Однак у профілактичних системах високорозвинених країн ми помічаємо й ознаки інших підходів. Так, у Німеччині, окрім ресоціалізації, увага приділяється й каральному аспекту, а також розгалуженою є система взаємодії різних органів та установ. У Великобританії, де найвагомішу роль відіграє громада, є й високорозвинена ресоціалізаційна система. Японія, окрім методів ресоціалізації, не оминає увагою необхідність співпраці різних урядових структур [8]. Таким чином, найефективніші програми базуються на мультифакторному підході та застосовуються починаючи з періоду раннього дитинства, спрямовані не стільки на індивіда (агресивна поведінка, стрес, навички подолання), скільки на несприятливі характеристики найближчого сімейного та соціального оточення. Вважаємо, що така програма може використовуватися для профілактики злочинності дітей, тому що досить часто причиною їх девіантної поведінки є недоліки в сімейному вихованні [9, с. 142].

Вважаємо, що ефективна система профілактики правопорушень неповнолітніх має поєднувати в собі ознаки різних концепцій: об'єднувати громадські ініціативи задля профілактики девіацій серед дітей, мати структуровану систему ресоціалізації, у якій співпрацюють між собою різні державні установи, не уникати можливості відновлювального правосуддя, що є однією із сутнісних ознак реституційного підходу, за необхідності до правопорушника мають бути застосовані каральні заходи. Зважаючи на досвід впровадження системи профілактики в зарубіжних країнах, найбільш перспективним для запровадження в Україні, на нашу думку, є позитивний досвід Німеччини та Франції, де принцип індивідуального підходу до неповнолітніх правопорушників виражений у найбільш сприятливій формі в тому числі й на структурному рівні. Йдеться про створення в системі правоохоронних органів підрозділів, які б представляли структуру, створену з числа кваліфікованих педагогів, психологів, а також інших вузькопрофільних спеціалістів [8].

Історія ювенальної юстиції внесла корективи у традиційне уявлення про безспірні переваги автономного правосуддя зі справ неповнолітніх. У світі розвинулися варіанти таких судів – колегії, склади суду, які розглядають справи неповнолітніх і діють не автономно, а як частина загальних судів. Усе ж таки з урахуванням історичних змін можна вести мову про відокремленість суду зі справ неповнолітніх, яка зумовлена комплексом правових норм (матеріальних і процесуальних), що в сукупності становлять його автономність. Значна частина цих правових норм застосовується лише у правосудді зі справ неповнолітніх [3, с. 65].

Ювенальний суд вирізняється тільки йому притаманними ознаками, а саме: 1) у всіх країнах, де такий суд існує, на початкових стадіях розгляду справи він виступає магістратом, мировим суддею і діє одноособово; 2) до освіти, професії й життєвого досвіду судді висуваються особливі вимоги: йому не обов'язково бути правником, а перевага віддається психологам, педагогам, лікарям; 3) там, де в системі правосуддя є суд присяжних у справах неповнолітніх, аналогічні вимоги мають висуватись і до присяжних (до речі, існують спеціальні правила складання списків присяжних та їх відбору); 4) цей суд здійснює правосуддя, використовуючи різноманітні допоміжні неюридичні служби; 5) правосуддя реалізується відповідно до особливостей судової процедури,

в центрі якої знаходиться неповнолітній і суддя; б) він розвивається нині як суд комплексної, змішаної юрисдикції (прикладом можуть стати опікунські суди в Австрії, правомочні розглядати й вирішувати в одній справі питання про правопорушення, яке вчинив підліток, і цивільно-правового захисту останнього); 7) має специфічну персональну і предметну підсудність. У першому випадку йдеться про такі варіанти, як розгляд справ тільки неповнолітніх, розгляд справ і дорослих співучасників та передача справ у загальні суди. У другому – розгляд діянь, які вважаються правопорушеннями лише у випадках учинення їх неповнолітніми (так звані статусні злочини) [3, с. 65]. Ювенальні суди та ювенальні судді під час здійснення правосуддя покликані враховувати фізіологічні, психологічні особливості дітей, які притягаються до відповідальності за вчинення правопорушень. Таке особливе відношення до дітей сприятиме виправленню та перевихованню підлітків та подальшому запобіганню ювенальній злочинності в державі.

Окрім ювенальних судів, на запобігання ювенальній злочинності спрямовано функціонування інших установ та органів. Як слушно підкреслюється в юридичній літературі, ювенальна юстиція – це не лише ювенальні суди, а ціла система взаємодії судової влади, державних та громадських інституцій, закріплена на законодавчому рівні [10, с. 217]. Серед таких органів та інституцій у системі кримінального судочинства можна виокремити ювенальних (спеціалізованих) адвокатів, слідчих та прокурорів, на запровадження яких наголошується у правовій літературі [11, с. 174].

Як із боку сторони захисту, так і з боку сторони обвинувачення під час досудового розслідування та судового провадження мають враховуватися особливості фізіологічного та психічного розвитку дитини. Оскільки перед тим як дитина предстане перед ювенальним судом, із нею будуть контактувати у процесуальному сенсі представники сторін кримінального провадження. Взаємовідносини підлітка з дізнавачем, слідчим, оперативним співробітником, прокурором, захисником зумовлюватиме відношення дитини до представників кримінальної юстиції та формуватиме бажання щодо майбутньої злочинної діяльності. У зв'язку із цим створення ювенальних органів обвинувачення та ювенальної адвокатури нерозривно пов'язано із запобігання дитячої злочинності.

Таким чином, міжнародно-правовими стандартами запобігання ювенальній злочинності є: позитивна соціалізація дітей; профілактика ювенальної злочинності, створення системи ювенального правосуддя (правосуддя дружнього до дитини).

Використана література:

1. Йосипів А.О. Зарубіжний досвід запобігання злочинам, що вчиняють неповнолітні з маргінального середовища. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2018. № 1. С. 381–392.
2. Юзікова Н.С. Заходи запобігання злочинності неповнолітніх за радянських часів. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2011. № 4. С. 111–115.
3. Дзюба А.Ю. До питання про загально соціальні заходи запобігання злочинності неповнолітніх як один із напрямів кримінологічної політики ФРН. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2017. Вип. 4. С. 109–116.
4. Самойлова О.М. Запобігання злочинності неповнолітніх за участю громадськості. *Право і суспільство*. 2013. № 6.2. С. 311–314.
5. Вітвіцький С.С., Назимко Є.С., Тіточка Т.І. Звільнення неповнолітніх від покарання та його відбування: міжнародні та європейські правові стандарти: монографія. Київ : ВД «Дакор», 2021. 134 с.
6. Заворіна О.П. Міжнародний досвід протидії підрозділами національної поліції вбивствам, які вчиняються неповнолітніми. *Форум права*. 2017. № 5. С. 148–156.
7. Рекомендація N Res (2003) 20 Комітета міністрів Совета Європи державам-членам «О новых подходах к преступности среди несовершеннолетних и о значении правосудия по делам несовершеннолетних» (24 сентября 2003 года). URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_865#Text.
8. Мураненко К.Ю. Зарубіжний досвід профілактики правопорушень серед неповнолітніх. *Психологічний часопис*. 2019. № 2. С. 85–98.

9. Семенишин М.О. Зарубіжний досвід запобігання корисливо-насильницьким злочинам, що вчиняються дітьми. *Наше право*. 2020. № 1. С. 139–146.
10. Дмитришина Т. Ювенальна юстиція: міжнародний досвід та перспективи його впровадження в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 1. С. 210–219.
11. Ольшанецький І. В. Ювенальна юстиція – проблеми законодавчого врегулювання її органів в Україні (ювенальний суддя, прокурор, слідчий, адвокат). *Правова держава*. 2020. № 37. С. 45–56.

References:

1. Yosypiv A. O. Zarubizhnyy dosvid zapobihannya zlochynam, shcho vchynyayut' nepovnolitni z marhinal'noho seredovyshcha. *Yurydychnyy chasopys Natsional'noyi akademiyi vnutrishnikh sprav*. 2018. № 1. S. 381-392.
2. Yuzikova N.S. Zakhody zapobihannya zlochynnosti nepovnolitnikh za radyans'kykh chasiv. *Yurydychnyy visnyk. Povitryane i kosmichne pravo*. 2011. № 4. S. 111-115.
3. Dzyuba A. YU. Do pytannya pro zahal'no sotsial'ni zakhody zapobihannya zlochynnosti nepovnolitnikh yak odyn iz napryamiv kryminolohichnoyi polityky FRN. *Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho universytetu vnutrishnikh sprav*. 2017. Vyp. 4. S. 109-116.
4. Samoylova O.M. Zapobihannya zlochynnosti nepovnolitnikh za uchastyu hromads'kosti. *Pravo i suspil'stvo*. 2013. № 6.2. S. 311-314.
5. Vitvits'kyu S.S., Nazymko YE.S., Titochka T.I. Zvil'nennya nepovnolitnikh vid pokarannya ta yoho vidbuvannya: mizhnarodni ta yevropeys'ki pravovi standarty: monohrafiya. Kyiv: VD «Dakor», 2021. 134 s.
6. Zavorina O.P. Mizhnarodnyy dosvid protydyi pidrozdilamy natsional'noyi polityky vbyvstvam, yaki vchynyayut'sya nepovnolitnimi. *Forum prava*. 2017. № 5. S. 148–156.
7. Rekomendatsyya N Rec (2003) 20 Komyteta mynystrov Soveta Evropy hosudarstvam-chlenam «O novykh podkhodakh k prestupnosti srede nesovershennoletnykh y o znachenyy pravosudyya po delam nesovershennoletnykh» (24 sentyabrya 2003 hoda). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_865#Text
8. Muranenko K. YU. Zarubizhnyy dosvid profilaktyky pravoporushen' sered nepovnolitnikh. *Psykhologichnyy chasopys*. 2019. № 2. S. 85-98.
9. Semenyshyn M.O. Zarubizhnyy dosvid zapobihannya koryslyvo-nasyl'nyts'kym zlochynam, shcho vchynyayut'sya dit'my. *Nashe pravo*. 2020. № 1. S. 139-146.
10. Dmytryshyna T. Yuvenal'na yustytsiya: mizhnarodnyy dosvid ta perspektyvy yoho vprovadzhennya v Ukrayini. *Pidpryyemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. 2021. №1. S. 210-219.
11. Ol'shanets'kyu I. V. Yuvenal'na yustytsiya – problemy zakonodavchoho vrehulyuvannya yiyi orhaniv v Ukrayini (yuvenal'nyy suddya, prokuror, slidchyy, advokat). *Pravova derzhava*. 2020. № 37. S. 45-56.

Syzonenko A. S. Prevention of juvenile criminal activity as a leading international standard for the prevention of juvenile delinquency

In the article the author considers the international standards of prevention of criminalization of minors. Particular attention is paid to the prevention of juvenile criminal activity. Sharing the view on wider public involvement in the prevention of juvenile delinquency and the effective implementation of the institution of public educator, the author insists that the importance of preventive activities of law enforcement agencies, which should also direct their powers to prevent juvenile delinquency. The position of scientists is supported that the prevention of crime, and especially the prevention of juvenile crime should be part of national programs for social development in various spheres of life. At the same time, the formation and implementation of such programs requires sufficient financial resources, which are lacking in our country. Due to the lack of sufficient material support, it is impossible to effectively implement measures to prevent crime among children through the implementation of appropriate national programs. It is noted that juvenile courts and juvenile judges in the administration of justice are designed to take into account the physiological, psychological characteristics of children who are prosecuted for offenses. Such a special treatment of children will contribute to the correction and re-education of adolescents and the further prevention of juvenile delinquency in the state. It is concluded that the international legal standards for the prevention of juvenile delinquency are: positive socialization of children; prevention of juvenile delinquency, creation of a juvenile justice system (child-friendly justice).

Key words: international standards, juveniles, juvenile court, prevention, criminal offense, prevention of criminalization.